№ 183. Czwartek 8. Sierpnia 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Pobór podatków w Węgrzech. — Stosunki z Węgrami.)

Wiedeń, 5. sierpnia. C. k. ministeryum finansów poleciło prezydyom c. k. finansowych dyrekcyi krajowych w Budzie i Temeswarze, jako też oddziałom finansowych dyrekcyi w Oedenburgu, Pressburgu i Koszycach nie trzymać się mylnych i błędnych doniesień względem systemu poboru podatków, lecz postępować ściśle według dotychczasowych rozporządzeń ministeryum finansów, i organom podrzędnym stosowne wydawać rozporządzenia.

— *Pesther Lloyd* donosi, że Franciszek Deak ukończy projekt do odpowiedzi na reskrypt królewski dopiero dnia 4go b. m. Obrady komitetu mają się odbyć dopiero w połowie tego tygodnia, publicznego posiedzenia nie będzie aż w dniach ostatnich.

— Monitor paryski podaje następującą korespondencyę z Mnichowa:

Niepodobna jest w kr. reskrypcie, pełnym zresztą wyrazu silnego postanowienia, nie widzieć przychylnych zamiarów rządu i życzenia porozumieć się serdecznie ze stronnictwem madziarskiem. Cesarz Franciszek Józef trwa na drodze konstytucyjnej, i nie mógłby bez narażenia monarchyi na istotne niebezpieczeństwo zmieniać istniejących instytucyi wedle wymagań różnych narodowości państwa. To jest, czego Węgry zdają się nie rozumieć, odwołując się nieustannie na stan rzeczy niezgodny z godnością i powagą tronu, i na prawa wydane w czasach niespokojnych, które teraz nie dadzą się wykonać.

Utrzymywano, że p. Schmerling zniechęcony przyjęciem, jakiego doznał kr. reskrypt w izbie peszteńskiej, doradzał rozwiązać sejm niezwłocznie. Umiarkowany i rozważny charakter austryackiego ministra nie dopuściłby się tak ostrej groźby.

Póki prawa dziedziczne Monarchy nie są podane w wątpliwość, i niezaprzeczone, póki jest nadzieja, że izby węgierskie dadzą się nakłonić wysłać deputowanych do rady państwa, póki żaden czyn otwartego powstania nie nadweręży godności korony, będzie p. Schmerling zawsze gotowy do zgody. Austrya nie ma zapewne chęci utrudniać sobie jeszcze więcej swe położenie, zważywszy zatem stan swych wewnętrznych stosunków nie zaniedba prowincyom swoim podawać wszelkich środków zbliżenia się, i czynić im wszelkie w zakresie prawa możebne ustępstwa, nie zapominając, że nawet umiarkowanie ma pewne granice, których żaden rząd bezkarnie przekroczyć nie może.

Tymczasem muszą być utrzymane w całej swej mocy wszystkie w duchu dyplomu październikowego istniejące prawa i przepisy, i podatki wybierane na pokrycie kosztów administracyi, iż jest to dla każdego państwa kwestyą bytu.

Wynikłości obrotu dochodów i wydatków państwa austryackiego

w roku administracyjnym 1860, i porównanie ich z wynikłościami administracyjnego roku 1859 po wyłączeniu wynikłości przypadających na odstąpioną część Lombardyi w obydwu latach.

(Ciąg dalszy.)

	W roku administ. 1860	W roku administ. 1859	W roku administ. 1860 więcej	W roku administ. 1860 mniej
	złote w walucie austryackiej			
II. Wydatki państwa,				
A. *Obrót rzeczywisty.*				
a) Najwyższy dwór, najwyższy centralny zarząd i cywilna administracya.				
1. Najwyższy dwór .	6175998	6466121	. . . .	290123
2. Kancelarya gabin. Cesarza Jego Mości .	69291	66872	2419	. . . .
3. Rada państwa . .	255932	249099	6833	. . . .
4. Konfer. ministrów .	17578	18726	. . . .	1148
5. Ministeryum spraw zewnętrznych . . .	2606890	[1] 2359576	247314	. . . .
6. Ministeryum spraw wewnętrznych:				
Zarząd centralny . .	752230	[2] 736728	15502	. . . .
Geologiczny zakład państwa	44463	40723	3740	. . . .
Administracya polityczna w krajach koronnych	18040176	18899977	. . . .	859801
Zakłady karne	2772601	2914512	. . . .	141911
Wyższy agronomiczny instytut nauk. w węgierskim Altenburgu	38731	23660	15071	. . . .
Kultura krajowa . . .	265447	79051	186396	. . . .
Stany krajowe	52617	84338	. . . .	31721
Instytuta dobroczynności	639799	593568	46231	. . . .
Komisye indemnizac. .	8197	51876	. . . .	43679
Władze budow. w krajach koronnych . . .	1800392	[3] 1888511	. . . .	88119
Budowle gościńców .	9366417	[3] 10124366	. . . .	757949
Budowle wodne . . .	3133388	[3] 3022809	110579	. . . .
Suma . . .	36914458	38460119	. . . .	1545661
7. Minister. finansów:				
Zarząd centralny . .	1426114	[4] 1434431	. . . .	8317
Naukowe zakłady leśnictwa i montanistyki	115515	52805	62710	. . . .
Dyrekcye finans., krajowe, powiatowe i podatkowe, następnie prokuratorye finans.	6369187	6551850	. . . .	182663
Straż finansowa . . .	7229188	7322557	. . . .	93369
Kasy główne i krajowe	953612	979695	. . . .	26083
Urzęda podatkowe, inspektorowie i komisye podatkowe . . .	4853230	5004288	. . . .	151058
Kataster i prowizorya podatku gruntowego	1665266	2083767	. . . .	418501
Inne władze finansowe	179823	222263	. . . .	42440

[1] Wydatek w roku administracyjnym 1859 . . . . 2,214.282 zł.
Do tego podług uwagi [7] wydatki konzulatów, które podlegały dawniej zwiniętemu ministeryum handlu, a w roku administracyjnym 1860 przydzielone zostały do ministeryum spraw zagranicznych w kwocie . . . . 145 294 zł.
które w roku administracyjnym 1859 wykazane były łącznie z wcielonemi teraz do budżetu ministerstwa finansów wydatkami służby portowej i sanitarnej marynarki w kwocie 824.613 zł. pod sumą 969.907 przy wydatkach ministeryum handlu.
Razem powyższe . . . . 2 359 576 zł.

[2] W roku administracyjnym 1859 . . . . 547.642 zł.
Do tego podług uwagi [7] w przybliżeniu udział w pokrywanych w r. administr. 1859, a w r. administr. 1860 na ministeryum spraw wewnętrznych przeniesionych wydatkach centralnego zarządu byłego ministeryum handlu w kwocie . . . . 189.086 zł.
Razem powyższe . . . . 736.728 zł.

[3] Były w r. admin. 1859 przytoczone pomiędzy wydatkami byłego ministeryum handlu.

[4] W roku administracyjnym 1859 . . . . 1,208.633 zł.
Do tego w przybliżeniu udział w centralnym zarządzie zwiniętego ministeryum handlu podług uwagi [7] . . . . 225.798 zł.
Razem powyższe . . . . 1,434.431 zł

	W roku administr.		W roku administr. 1860	
	1860	1869	więcej	mniej
	złote w walucie austryackiej			
Wydatki kredytu i manipulacyi pieniężnej .	582989	471372	111617	. . . .
Służba portowa i sanitarna na morzu . .	786550	5) 824613	. . . .	38063
Suma . . .	24161474	24947641	. . . .	786167
8. Ministeryum sprawiedliwości:				
Zarząd centralny, następnie najwyższy trybunał i sąd kasacyjny	758566	728161	30405	. . . .
Administracya sprawiedliwości w krajach koronnych . . .	13586601	13675429	. . . .	88828
Suma . . .	14345167	14403590	. . . .	58423
9. Ministeryum wyznań i nauki:				
Zarząd centralny . .	294290	6) 262880	31410	. . . .
Rady szkolne	134038	120525	13513	. . . .
Zakłady religijne . .	1546213	1547213	. . . .	1000
Zakłady szkolne . . .	475074	433000	42074	. . . .
Zakłady studyów . .	1540775	1558841	. . . .	18066
Instytuta umiejętności w lombardo-wenec. Królestwie	16292	15622	670	. . . .
Akademie sztuk pięknych	93565	91780	1785	. . . .
Fundacye i dodatki na kościoły, klasztory i pobożne zakłady . .	928383	942538	. . . .	14155
Suma . . .	5028630	4972399	56231	. . . .
10. Ministeryum handlu przemysłu i budowli publicznych	. . . .	7)	. . . .	. . . .
11. Minister. policyi:				
Zarząd centr. i nadzwyczajne wydatki służby	650000	675000	. . . .	25000
Bezpieczeństwo publiczne	2133697	2105231	28466	. . . .
Żandarmerya	5643838	6520172	. . . .	876334
Suma . . .	8427535	9300403	. . . .	872868
12. Władze kontroli:				
Zarząd centralny . .	244167	8) 243432	735	. . . .
Centralne buchhalterye państwa	1470387	1456419	13968	. . . .
Buchhalterya państwa w krajach koronnych	1821366	1808245	13121	. . . .
Suma . . .	3535920	3508096	27824	
13. Inne do żadnej z istniejących gałęzi administracyjnych nie należące wydatki:				
Akademia umiejętności w Wiedniu	87212	146650	. . . .	59438

5) W roku administr. 1859 wykazane pomiędzy wydatkami byłego ministeryum handlu.

6) W roku administracyjnym 1859 . . . . 245.877 zł.
Do tego w przybliżeniu udział w centralnym zarządzie zwiniętego ministeryum handlu (podług uwagi 7) . . . . 17.003 zł.
Razem powyższe . . . . 262.880 zł.

7) Wykazany w r. administr. 1859 w kwocie 16,682.339 zł. wydatek zwiniętego odtąd ministeryum handlu wcielony został dla porównania z wynikłościami roku administr. 1860 z odpowiednemi i we względzie wydatków na zarząd centralny w zbliżeniu obliczonemi kwotami przy wykazanych w roku administr. 1859 wydatkach do tych władz centralnych i gałęzi wydatków, którym przekazane zostały agendy tego ministerynm i połączone z niemi wydatki w roku administr. 1860; a mianowicie:

przy ministeryum spraw zewnętrznych	145.294 zł.
" " " wewnętrznych	15,224.772 "
" " finansów	1,050.411 "
" " wyznań	17.003 "
" naczelnej władzy kontroli rachunkowej	54.257 "
i przy innych wydatkach, nie należących do żadnej z istniejących gałęzi administracyjnych	190.602 "
Razem	16,682.339 zł.

8) W roku administracyjnym 1859 . . . . 189.175 zł.
Do tego udział w centralnym zarządzie ministeryum handlu . 54 257 "
Razem powyższe . . . . 243.432 zł.

	W roku administr.		W roku administr. 1860	
	1860	1859	więcej	mniej
	złote w walucie austryackiej			
Pensye i płace kwiescentów	660909	9) 695395	. . . .	34486
Różne inne wydatki .	2180178	1289336	890842	. . . .
Suma . . .	2928299	2131381	796918	. . . .
Główna suma administracyi cywilnej . .	104467172	106884023	. . . .	2416851

9) W roku administracyjnym 1859 . . . . 504.793 zł.
Do tego udział w centralnym zarządzie ministeryum handlu . 190.602 zł.
Razem powyższe . . . . 695 395 zł.

(Dokończenie nastąpi.)

Hiszpania.

(Pobyt Ich Mość Królewstwa w Santander. -- Wiadomości bieżące.)

Depesza dziennika *Correspondencia* rozniesła wiadomość, że angielski wojenny okręt „St. Jean d'Acre" krąży przed Malagą i Almeryą, ażeby zabierać emigrantów politycznych, pokazało się, że okręt ten płynął tylko tamtędy do Tangeru. W tutejszych kołach politycznych sprawia to zadziwienie, że prezydent Stanów zjednoczonych w poselstwie swem dnia 4go b. m. nie założył najmniejszego protestu przeciw wcieleniu Santo Domingo jako kolonii hiszpańskiej. Mieszkańce miasta Santander ubiegają się na wyścigi jakby festynami uczynić królewskiej familii pobyt w tem mieście przyjemny. Ich Mość Królewstwo przepędzają czas przyjemnie. Dnia 21go po południu przypatrywali się dostojni goście wyścigom okrętowym i innym rozrywkom marynarskim, zwiedzając świątynię, którą z umysłu tu na wybrzeżu na [illegible] wystawiono; a pod wieczór przejeżdżali spacerem po świetnie uiluminowanem mieście. Drugiego dnia zrana brała Królowa i najstarsza jej córka pierwszą kąpiel morską w towarzystwie i przy pomocy czterech młodych dam z Santander. Królewski dom kąpielowy zbudowany jest na dwóch wagonach kolei żelaznej, zbudowanej na prędce, tak, że ją w wodę posuwać można.

Anglia.

(Wiadomości bieżące.)

— Do *Monitora* piszą z Londynu:

Modna pora Londynu prędzej skończyła się tego roku jak zwykle. Prawie wszystkie hotele są zamknięte; ruch w Westende staje się coraz mniejszy. Wszyscy kupcy uskarzają się, że z tej przyczyny sprzedaż londyńska ograniczy się jedynie na najgorszą porę. Ostatnich trzech dni panowała w stolicy burza z piorunami i grzmotami.

Angielski departament wojny polecił jednemu z oficerów inżynierыi obliczyć koszta obozu pod Aldershot, i porównać je z kosztami obozu pod Chalons, a następnie zdać z tego sprawę. Zamówiono 5000 strzelb na wzór nowo wynalezionych H. Westley Richarda.

— W Londynie obiega pogłoska, że rząd amerykański ma zamiar na giełdzie angielskiej zaciągnąć pożyczkę na 50.000.000 dolarów.

(Rozprawy parlamentu z 30. lipca.)

W izbie wyższej dawny lord John, obecnie Earl Russel z zachowaniem zwykłych formalności składa przysięgę jako nowy członek izby wyższej, i zabiera miejsce w kole parów.

W izbie niższej Griffith proponuje odczytanie depeszy pana Dunlopa, pisanych podczas jego pobytu w Peszcie w charakterze ajenta dyplomacyi angielskiej. Nim rząd teraźniejszy stanął u steru, rzecze wnioskodawca, otwarcie życzył sobie przymierza z Francyą, a niedowierzał Austryi. Teraz zaś szanowny hrabia przewodniczący wydziałowi spraw zagranicznych okazał wielokrotnie w ciągu dwu lat ostatnich żywe dla Austryi współczucie. Jakiekolwiekbądź jest zdanie ministrów angielskich co do sporu pomiędzy rządem austryackim a Węgrami, zawsze przecie ich powinnością jest uwiadomić izbę o stanie rzeczy w Peszcie, tego zaś najłatwiej dokonać przedkładając izbie depesze pana Dunlop. Nic a nic nie przeszkadza przedłożyć te dokumenta, chyba więc rząd sądzi, że zdanie pana Dunlop o Węgrach było więcej liberalne, jak rządu angielskiego.

Lord Palmerston: Nie mogę przystać na ten wniosek. — Pan Dunlop był urzędnikiem poselstwa w Wiedniu. Posłano go do Pesztu, aby miewać wiarogodne sprawozdania o stanie stronnictw, o toku wypadków, o charakterze i zamiarach osób pojedynczych i wielu innych rzeczach, których wiadomość bywa dla rządu bardzo pożyteczna. Jednak sprawozdania te były tego rodzaju, że ogłaszać je niepodobna, ponieważ tym sposobem każdy inny w podobnej misyi wysłany utraciłby możność donosić nam o rzeczach istotnie ważnych dla nas. Ktokolwiek zajmuje stanowisko jak Dunlop, słów swoich nie waży, a depesze jego do przełożonych są pisane z zupełnem zaufaniem. Także i Dunlop, pisząc o osobach lub rzeczach, zapuszcza się niekiedy w szczegóły bardzo ważne dla rządu, o których jednak niktby nie pisał, gdyby się spodziewał, że jego depesze zostaną ogłoszone, i że ci, o których zdanie wypowiedział, wiedzieć o tem zdaniu będą. Dlatego więc nie mogę zezwolić na przedłożenie żądanych dokumentów.

Co do ogólnych uwag szanownego pana, równie jak on przekonani jesteśmy, że teraźniejsze austryacko-węgierskie zamieszki są bardzo ważne. Bezpieczeństwo Austryi jako mocarstwa środkowej Europy, które dopomaga utrzymać równowagi, uważamy za konieczne, byłoby to zaś wielkiem podług naszego zdania dla Europy nieszczęściem, gdyby całość tego państwa miała stać się ofiarą wewnętrznych zaburzeń. Z drugiej strony rząd nie chciał brać udziału w nieporozumieniach między rządem austryackim a ludem węgierskim, bo ani do tego nie miał prawa, ani tego za stosowne, ani za powinność swoję uważał. Są to rzeczy, w które mieszać się byłoby zdaniem naszem szkodliwe. Nie wiemy nawet, czy nam wolno powiedzieć, która strona ma słuszność, a która nie. Spodziewamy się tylko, że te wszystkie nieporozumienia zakończą się spokojnie, i to w sposób, który Austryę pozostawi państwem wielkiem, potężnem i kwitnącem. Szanowny pan pyta, czy my w obec zwierzchności stajemy po stronie wolności, czy w obec wolności po stronie zwierzchności, ja zaś odpowiadam, że wolności i zwierzchności zostawiamy nieporozumienia swoje pomiędzy sobą wyrównać. Nie myślę wcale wyrokować, która strona ma słuszność, a która nie. Jakiekolwiek zaś jest zdanie nasze w tej sprawie, nie poczytujemy tego za powinność rządu zdanie swoje wyjawiać. Nie sądzimy także, aby to co pomogło zdanie nasze wyjawiać, lub je popierać. Robię więc tylko uwagę, że co do nieszczęśliwych zamieszek węgierskich tę samą zachowaliśmy politykę, jak i co do zamieszek z tamtej strony oceanu atlantyckiego, a tą jest zupełna neutralność. Mam nadzieję, że szanowny pan nie będzie nastawał o przedłożenie depeszy, ponieważ to przyniosłoby szkodę dobru publicznemu.

White żałuje, że polityka względem Węgier, jak ją lord Palmerston przedstawił nie wszędzie, gdzie chodziło o sprawy zagraniczne zachowywana była.

Griffith odwołuje swój wniosek.

Francya.

(Wyprawa do Kochinchiny.)

Paryż, 2. sierpnia. Przybycie Króla pruskiego zapowiadają na 19go b. m.; sposobią się już teraz na przyjęcie dostojnego gościa, ale balu w „Hotel de Ville“ nie będzie, bo trudno, ażeby wielki świat bawiący po kąpielach, lub na wsi, mógł się zjechać.

— Doniesienia bliższe z Neapolu objaśniają aresztacyę arcybiskupa neapolitańskiego msgr. Riario Sforza o tyle, że tylko dla zachodzącego podejrzenia kazano z ostrożności arcybiskupowi wyjechać.

Majętniejsi obywatele w Kalabryi i w Abruzzach zorganizowali w dobrach swoich kompanie z ochotników ku obronie własności w obec najezdników.

— Korpus okupacyjny w Niższej Kochinchinie wynosić będzie, jak twierdzi *Journal du Havre*, około 3500 ludzi; składać go będą 22 kompanii infanteryi marynarskiej, 4 bateryе, 2 oddziały inżynierskie, 1 oddział pociągów, 1 sanitarny i 1 pionierów. Do nich przybędzie oddział kawaleryi z 209 krajowców pod wodzą oficerów i podoficerów francuskich.

Włochy.

(Wypadki neapolitańskie.)

Monitor z dnia 1. sierpnia donosi, że w Neapolu Piemontanie otoczyli oddział powstańców w Noli i że jenerał Pinelli opanował przesmyki matesyjskie w najwyższych szczytach Apeninów, gdzie powstanie miało swe główne przytulisko. Z drugiej strony donoszą jednak, że Piemontanie nie mają dosyć siły, aby stłumić całkowicie powstanie w Kalabryi.

Allg. Ztg. donosi pod dn. 24. lipca z Neapolu, że wszystkie prawie gminy tamtejsze popadły skutkiem krajowych zaburzeń w opłakany stan finansów; a nadto zmuszają je obecnie wystawić ruchomy 20tysięczny korpus gwardyi narodowej. Ubóstwo gmin jest główną przeszkodą tworzenia gwardyi ruchomej. Drugą jeszcze większą przeszkodą jest to, że nikt do tej gwardyi zaciągnąć się nie chce.

Urzędników dawnych oddalają z posad, a miejsca ich zastępują Piemontanami. Przyczynia się to do wielkiego obciążenia funduszu pensyi; dziś już ciężar ten wynosi dwa miliony dukatów, co jest nader uciążliwem dla kraju zwłaszcza w obecnem krytycznem położeniu finansowem.

Niemce.

(Posiedzenie związkowych. — Stronnictwa konserwatyzmu w Prusiech.)

Frankfurt, 1. sierpnia. Na dzisiejszem posiedzeniu związkowem zapowiedziały Prusy bliskie ogłoszenie ustawy powszechnego niemieckiego kodexu handlowego. Z różnych wniosków wydziałów, które się odnosiły najszczególniej do spraw fortec związkowych, był wniosek handlowo-polityczneg wydziału względem zaprowadzenia powszechnej niemieckiej ustawy patentowej. Ustawę patentową zaproponowały dnia 26. lipca 1860 takzwane rządy wircburskie. Większość wydziału jest za zaprowadzeniem jednostajnej ustawy patentowej, a przynajmniej za wydaniem powszechnych przepisów normalnych w tej mierze, za utworzeniem związkowego sądu patentowego, a najprzód za wyprawieniem komisyi ze znawców złożonej do Frankfurtu dla wypracowania przynależnych wniosków. Mniejszość uważa tę sprawę jeszcze za niedostatecznie przygotowaną, mianowicie w tem co by się odnosiło do ustawy przemysłowości i praw konstytucyjnych i żąda, aby obrady nad tą kwestyą odroczono. Sprawozdanie dowodzi, że się do tego życzenia nie przychylono. Głosowanie nastąpi za cztery tygodnie.

— W Prusach wszystkie stronnictwa konserwatyzmu z okazyi bliskich wyborów połączyły się i wydały odezwę, którą *N. Pr. Ztg.* podała dnia 3go b. m. Według jej przekonania zdania przeciwne są tak dobitne i tak głęboko sięgające, że w obec nich delikatniejsze odcienia w łonie partyi królewskiej muszą koniecznie ustąpić, a nawet że w tak zwanym programie wyborczym nie potrzebują bliższego sformułowania.

Rosya.

(Reformy.)

Petersburg, 16go lipca. *Gazeta kolońska* donosi: Stan wewnętrzny Rosyi może niepokoić tylko umysły lękliwe, lecz oku głębszego badacza wydaje on się przeciwnie bardzo pomyślnym. Emancypacya dwudziestu przeszło milionów poddanych nie mogła się obejść bez wstrząśnienia wszystkich stosunków. Kraj uczuwa to nie od dzisiaj, bo od podniesienia sprawy włościańskiej. Teraz położenie się wyjaśniło; emancypacya rozpoczęta rzeczywiście. Nie jeden właściciel dóbr ucierpi wprawdzie na tem, lecz natomiast rozwinie się potęga u ludu, co w przeciągu lat nie wielu zwiększy produkcyę kraju i podniesie stan jego wewnętrzny pod każdym względem. Rząd wytknął stanowczo ku temu drogę. W obec wyraźnie wytkniętej i w jasnem świetle przedstawiającej się przyszłości nikną obawy nieznanych niebezpieczeństw i budzi się coraz większe zaufanie. Pesymiści mówią jeszcze o przesileniu, chociaż już minęło. Bo przesilenie nie zaczęło się temi dniami, ale przeciwnie trwa już od wielu miesięcy. Było nawet potrzebne ze względów materyalnych i moralnych dla pomyślności kraju, a chociaż gdzie niegdzie działało destruktywnie, w skutkach swoich wpłynie potężnie i jak najpomyślniej na wszystkie stosunki. Skutki te będą z czasem coraz widoczniejsze, iż dobroczynne i niezbędne to przesilenie zbliża się już ku końcowi.

Turcya.

(Stan rzeczy wewnętrzny. — Proklamacya Omera Baszy.)

Konstantynopol. Ubiegły tydzień był równie pełen ważnych zdarzeń, jak i inne od wstąpienia na tron Sułtana Abdul Azisa. Nowy monarcha turecki coraz więcej świetnych ukazuje przymiotów i zyskuje u ludu najlepsze o sobie wyobrażenie. Wszystkie wiadome dotąd czyny jego dowodzą, że obdarzony jest rozumem, który w tureckich i wschodnich w ogólności serajach rzadko pojawić się może.

Z przyczyny przelania w jedno rady sprawiedliwości i tanzymatu, skarb państwa może oszczędzić miesięcznie 600.000 piastrów, a jeśli prawda, że Namik Basza, nowy minister wojny, płacę swoją miesięczną zniżył z 75.000 na 40.000 piastrów, kasa państwa zyska niemało. Lecz wszystkie te reformy monarchy nie były dotąd w stanie położyć tamy przesileniu giełdowemu; dorobkowicze z pod przeszłego rządu górują jeszcze na giełdzie, i na korzyść kas swoich stają się przyczyną braku pieniędzy.

— Z nad granicy bośniańskiej. *Gazeta zagrabska* zawiera następującą proklamacyę, którą Omer Basza wydał w Bihaczu dnia 10. lipca w serbsko-kroackim języku:

„Zawiadamiam was tym Naszym reskryptem, że szczęśliwy i dostojny nasz Sułtan Jego Mość mianował mnie przełożonym swojej walecznej armii w całej Rumelii i rozkazał być obecnym na wyznaczonej tutaj komisyi, by się przekonać, co dotychczas było niesprawiedliwem przeistoczyć jak słuszność i sprawiedliwość każe. Z tym ces. rozkazem przybywam do was ogłaszając ces. łaskę i zmiłowanie, Turkom, Chrześcianom i wszystkim poddanym Sułtana i oznajmiam, że: 1) Każda włość może obrać jednego lub dwóch najstarszych miejscowych (muchtara), ja uznam ich i potwierdzę. 2) Każda nahia może z swego grona i z tych mężów, w których ma zaufanie, mianować jednego lub dwóch kreibaszów. 3) Będzie wam z prawa wolno budować kościoły i wznosić dzwonnice podobnie jak wszyscy inni poddani Sułtana. 4) Nie pozwolę żeby zaptyowie w waszych domach zajmowali mieszkania, i chcę żeby w każdej włości, w której jeszcze nie mają żadnych pomieszkań, dla nich je wystawiono. 5) Żądam, ażeby natychmiast zajęto się tem urządzeniem, jakie między posiadaczami a właścicielami gruntu postanowiono, i jakie deputacya złożona z bośniańskich posiadaczy i właścicieli gruntów, powołana dla tych spraw do Konstantynopola uznała za dobre, i na co obydwie strony się zgodziły. 6) Pozwolę, ażeby podatki z każdego domu wybierali wasi najstarsi miejscowi lub kreibaszowie, i oddawali je przełożonym cesarskim. 7) Zalecę patryarsze, ażeby nadal dawał wam biskupów z waszego narodu, którzy mówią waszym językiem. 8) Pozwolę wam kupować grunta. Gdy się dowiecie o składzie rzeczy i jeśli macie jeszcze jaką zanieść prośbę, uczyńcie to na pismie albo ustnie, jak wymaga od was, jako poddanych obowiązek. Gdy otrzymacie i zrozumiecie to rozporządzenie, oznajmcie każdemu co potrzeba, ażeby moje rozkazy wykonać. Z dywanu muszyra armii i Vali Rumelii, serdar Ekrem w Mostarze.“

Doniesienia z ostatniej poczty.

Zagrabie, 5. sierpnia. Posiedzenie sejmowe. Ban proponuje, że ponieważ na ostatniem posiedzeniu tylko pierwszy punkt

wniosku mniejszości wydziału centralnego co do niewysłania deputowanych do rady państwa rozstrzygnięty został, tedy obecnie dwa inne punkta rzeczonego wniosku, a mianowicie względem urządzenia na drodze konwencyi przedmiotów uznanych za wspólne z innemi ludami Austryi, przyjść powinny pod obrady, i doczekać się ostatecznego rozwiązania. Wniosek Stojanovica, że gdy na mocy ostatniej uchwały nie wysyłać deputowanych do rady państwa, upadły wszystkie wnioski, więc wszelka debata niemożebna, lecz adres na obie kr. propozycye wypracować należy, staje się przyczyną żywego sporu. Za wnioskiem bana było głosów 46, a przeciw niemu 69. Przyszłe posiedzenie we środę.

Zagrabie, 6. sierpnia. Do komitetu adresowego wybrani: Stojanowich, Szram, Vuscic, Kuslan, Starcevic, Kwaternik, Zeatarovic, Suchai i Uhernik. Uroczysty pochód z pochodniami wyprawiono wczoraj na cześć deputowanych Stojanowicha, Starcevica i innych.

Medyolan, 5go sierpnia. Według dzisiejszego *Lombardo* ministeryum wojny podpisało kontrakt z pewnym fabrykantem z Nowego Jorku o budowę dwóch pancernych fregat za 14 milionów fr. Fregata „Duca di Genova" będzie za kilka dni gotowa wypłynąć na morze. W warsztatach włoskich buduje się obecnie 7 fregat pierwszego rzędu i jedna korweta. Zaprzeczają pogłosce o rozstrzelaniu w S. Elmo kilku wyższych oficerów jako reakcyonaryuszów. *Pungolo* pisze: W wojsku regularnem w szeregach ochotników źle traktowanych, i w wewnętrznej administracyi wojennej wzmaga się niechęć. Jenerał Cugia (minister wojny) ma dwie główne wady: jest on absolutnym Piemontanem i otwartym nieprzyjacielem każdego, co służył w dawnej połudnlowej armii Garibaldego.

Medyolan, 5. sierpnia. *Perseveranza* donosi z Turynu pod dniem 4go b. m. Według ostatnich wiadomości z Rzymu Papież jest całkiem zdrów, a przy dotychczasowej swojej polityce obstaje statecznie.

Neapol, 5. sierpnia. Wiadomości ztąd są pomyślniejsze.

Marsylia, 5. sierpnia. Dnia 31. z. m. przyszło znowu w Rzymie do nowej zaczepki między jednym żołnierzem francuskim a wartą papieską. Żołnierz francuski zraniony, został zaniesiony do szpitalu, lekarz bowiem uwiadomił o zajściu Francuzów w Kapitolu zostających, a ci zeszli się i posłali po lektykę. Merode oddalił natychmiast lekarza, ponieważ udał się do obcej władzy. W kolegium ś. Michała wszczęła się gwałtowna sprzeczka. Dyrektor był zagrożony śmiercią, lecz go żandarmerya oswobodziła.

Nowy Jork, 26. lipca. Na placu boju nic ważnego nie zaszło. Kongres w Richmond otwarty. Davis żąda przez posła więcej wojska.

Wiadomości handlowe.

Lwów, 7. sierpnia. Na targ przedwczorajszy przypędzono 212 wołów i 11 krów, mianowicie z Brzozdowiec 8, z Krzywczyc 8, z Podkamienia 19, z Rozdołu 3 stada po 30, 17 i 30 sztuk, z Dawidowa 3 stada po 32, 10 i 20 sztuk, z Gołogóry 2 stada po 11 i 16 sztuk, z Szczerca 11 wołów, a z Rohatyna 11 krów. Z tej liczby sprzedano — jak nam donoszą — na targu 195 wołów i 8 krów, i płacono za wołu, mogącego ważyć 300 ℔ mięsa i 36 ℔ łoju, 69zł. 50c.; sztuka zaś, którą szacowano na 400 ℔ mięsa i 80 ℔ łoju, kosztowała 116zł. Za krowę ważącą 200 ℔ mięsa i 36 ℔ łoju, płacono 52zł. 50c. w. a.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 7. sierpnia.

Hotel rosyjski: PP. Haraclide Leon, z Romana w Mołtanach. — Ochocki Józ., z Dobropola. — Morski Fel., z Latoszyna. Jurewicz St., z Skomoroch.

Hotel angielski: Bętkowski Jan, z Krakowa. — Łutkowski Jan Wiktor, ces. ros. kap., z Charowa w Rosyi.

Pod Tygrysa: Mayer Jan, c. k. podporuczn., z Gródka.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 7. sierpnia.

PP. Stankiewicz Szcz., do Podlisk. — Rozborski Ant., do Binkowiec. Romański Jan, do Kurowicy. — Pietruski Konst., do Rudy. — Białobrzyski St. do Dziedziłowa. — Korytko Sew., do Suchodołu. — Hr. Komorowski Adam, do Konotop. — Obertyński Hen., do Cieląża. — Małachowski Zygm., do Tousta-ługa. — Hr. Czosnowski Jan, do Kratowa. Brzozowski Franciez., do Bobrownik. — Borowski Ludw., do Radruża. — Michałowicz Klemens, c. k. przełoż. pow., do Sokala.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 6. sierpnia 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god zrana	328 61	+ 13.4	84 8	północny	sł.	pogoda
2. god. po poł.	327 93	+ 20.3	55.9	zachodni	„	pochmurno
10. god. wiecz.	327 17	+ 15 6	77.0	„	„	pogoda

T E A T R.

Dziś teatr niemiecki: **„Norma"**, opera w 2 aktach z muzyką Belliniego.

Jutro teatr polski. Krakowskie towarzystwo artystów dram. pod dyrekcyą p. Pfeiffera: **„Scena za sceną"**, szkic dramatyczny w 4 aktach napisał Karol Pieńkowski.

Dnia 7. sierpnia 1861 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

23. 57. 86. 15. 67.

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 17. i 28 sierpnia 1861 r.

Kurs lwowski.

Dnia 7. sierpnia		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	27	6	52
Dukat cesarski	„ „	6	49	6	55
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	16	11	30
Rubel srebrny rosyjski	„ „	2	15	2	17
Talar pruski	„ „	2	6	2	8
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	80	40	81	20
„ „ „ m. k. za 100 zł.	bez kuponów	84	40	85	15
Akcye gal. kol. żelaz Karola Ludwika	bez kuponów	147	88	149	38
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	66	45	67	13
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	80	50	81	50

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 7. sierpnia.	Instytut kupuje zł.	Instytut kupuje c.	Instytut sprzedaje zł.	Instytut sprzedaje c.	Za kupon wypada zł.	Za kupon wypada c.
Dawne prócz kuponów 100 po w.	84	84	85	47	—	42
Nowe „ „ 100 „ „	80	80	81	40	—	40

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 7. sierpnia.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 81.—. Metaliki po 5% za 100 zł. 67.90; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 750 — i instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 174.60; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 136.50. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. menniczе 6.55, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 135 85.

KRONIKA.

W Brodach wybuchł w nocy z dnia 1. na 2. b. m. w domu przy ulicy Leśniowskiej ogień, i szerząc się nagle, obrócił rzeczony dom całkiem, tudzież tylne poboczne zabudowania przyległych trzech domów w perzynę. Nie wyśledzono jeszcze, z jakiej przyczyny powstał ten ogień, domyślają się jednak, że umyślnie był podłożony i wytoczono potrzebne śledztwo. Ogółowa szkoda wynosi 6 do 7000 zł.

— Chłopcy włościańscy Tomasz P. i Marcin T. z Rzegocina utonęli dnia 26. lipca w Chechłach, obwodzie tarnowskim, kąpiąc się w rzece Wielopolka. Po kwandransie wydobyli ich tamtejsi wieśniacy, jednak nieżywych z wody, a spiesznej pomocy lekarskiej powiodło się ocalić Marcina T.; zaś Tomasz P. pomimo wszelkiego ratunku lekarskiego nie mógł być ocalony.

— Z powodu ciągłego deszczu i nagłego oberwania się chmury w okolicy Lecówki, w obwodzie stryjskim, nastąpiło w włościach: Rożniatowie, Lecówce, Dubszarze, Dubie, Perehińsku, Ceniawie i Demni, w Swaryczowie, Strutyniu wyżnym, Broszniowie, Turzyłowie, Kotiatyczych i Hołyniu wezbranie wody, która przez swą rozległość i wysokość zrządziła wielkie szkody w zbożu i owocach ogrodowych, następnie zrujnowała wiele budynków, dróg i mostów. Tylko tej przyczynie, że wielkie to wezbranie wody zaszło w dzień biały, zawdzięczają tamtejsi mieszkańcy, że ludzie mogli się schronić na dachy i bydło swe w bezpieczne uprowadzić miejsce. Po ośmiu godzinach opadła woda i już dnia 20. powróciło wszystko do zwyczajnego stanu. W Strutyniu niżnym uniosły fale wody jednego człeka, a w Broszniowie jednego chłopca, obydwóch jednak wyratowano. — I z Kałuża donoszą pod dniem 19. lipca, że przez nieustające ulewy w tamtejszym powiecie wezbrały wszystkie tamtejsze potoki i rzeka Łomnica tak dalece, że zalały całkiem włości: Dolhe, Pojło, Podmichale, Chocin, Zagórze i Banię.

(Rodzina Abdul Medżyda; Sultan Abdul Aziz.) Do „Ami de la Religion" piszą: „Sułtan Abdul Medżyd zostawił piętnaścioro dzieci, 7 synów i 8 córek. Synowie są: 1) Mehmed Murad Efendi, ma lat 21, 2) Abdul Haleb Efendi lat 19, 3) Mehmed Meszyd Efendi lat 17, 4) Achmed Kemal Edin Efendi lat 14, 5) Mehmed Berham Edin Efendi lat 10, 6) Nur Edin Efendi lat 10, 7) Sulejman Efendi 1 rok. Córki są: Sułtanka Fatme lat 21, w pierwszem małżeństwie zaślubiona Alemu Halib Baszy, teraz jedna z małżonek Nuri Baszy, 2) Sułtanka Nefie lat 19, zaślubiona Elimowi Baszy, synowi ministra marynarki, 3) Sułtanka Dżemile lat 18, zaślubiona Mahmudowi Baszy, 4) Sułtanka Minure lat 17, zaślubiona w pierwszem małżeństwie Ilamowi Baszy, synowi przedostatniego wicekróla Egiptu, Abas Baszy, a teraz Ibrahimowi Baszy, synowi znanego Riza Baszy, 5) Sułtanka Behidye lat 13, 6) Sułtanka Senis lat 10, 7) Sułtanka Feszyla lat 9, 8) Sułtanka Szebili lat 5 mająca. Prócz tego jest także siostra Sułtana: Sułtanka Adile mająca lat 31, małżonka Alego, zostającego teraz w bardzo wielkich łaskach kapudana Baszy, i matka wyżej wymienionego Elima Baszy.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* — *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*